

SZANDTNER PÁL DR.
1945—46. TANÉVI JOG- ÉS ÁLLAM-
TUDOMÁNYKARI DÉKÁN
TANÉVET MEGNYÍTÓ BESZÉDE

Tekintetes Egyetemi Közgyűlés!

Igen tisztelt Vendégeink!

Évnyitó közgyűléseink hagyományos rendje, hogy az új tanév Rector Magnificusának székfoglalója után a rektortadó Kar dékánja buzdító szavakat intéz az Alma Mater ifjúságához.

Ha ennek a tisztos tradíciónak volt értelme a múltban, sokszoros annak megokoltsága a jelenben.

Az után, a borzalmaiban és pusztító következményeiben ma még föl sem mérhető világkatasztrófa után, melynek emberek milliói, országok, városok és százados kultúrintézmények estek áldozatul és amelynek hazánk, népünk és Alma Materünk is oly igen sokat szenvedett és még igen soká szenvedő alanya, a föltámadást és a fölépülést a világ és hazánk is, elsősorban nem az idősebb generációknak sokban megpróbált és sokban megtört erőitől, hanem az ifjúságnak kibontakozó és tetekre kész energiáitól remélheti.

Remélheti és — hitem szerint — bízást remélheti a világ és hazánk a maga vágyvavárt megújódását, ha az ifjúság a reá háruló feladatoknak tudatára ébred, azok megoldására felelősség- és kötelességérzettel vállalkozik, megfelelően felkészül és cselekvésbe fog.

És abban az óriási munkában, mely hazánk újjáépítése körül idősebbekre és fiatalabbakra vár, az Alma Materre és annak ifjúságára egyenesen alapvető kötelességek és teendők hárulnak.

Mert a helyrehozatalhoz nemcsak anyagokra s azokat át- és feldolgozó s egyébként minden tiszteletünket és becsülésünket megérdemlő technikai készségre és ügyességre van szükség. Mellőzhetetlen szükség van ahhoz, a lelkeket megújító, oly magasabb szellemerkölcsi felkészültségre is, aminőt az egyetemek, köztük Alma Materünk is hivatottak közvetíteni és amelyet mindazok, akik az emberiség és népünk regenerálásának szent kötelességéből szellemi képességeikkel és tudásukkal kívánják részüket kivenni, az Egyetemen maguknak megszerezhetnek.

Szeretett egyetemi Ifjúság !

Egyetemünkön Önöknek: Istent és az Ő igazságait; a jogot, annak eszményét és helyes alkalmazását; a serdülő fiatalság értelmi kiműveléséhez szükséges ismeretanyagot és annak közvetítő módszereit; a gyermeki lélek és akarát helyes megnevelésének eszményeit, elveit és eszközeit és az emberi élet meghosszabbításának, az egészség épségbentartásának, avagy helyreállításának módjait lehet megismerniök és megtanulniok. Magasztosabbnál magasztosabb élethivatásokra előkészítő lehetőségek ezek, az elpusztult országnak, elsősorban pedig a testben és lélekben elesett nemzetnek fölemelésére egyformán nagy jelentőséggel!

Gondoljuk csak meg, hogy hol tarthatna a világ és hol tarthatnánk mi is emberségben, egymás iránti szeretetben, bajaink kölcsönös megértésében és egymást segítő leküzdésében, ha azokat az isteni igazságokat, melyek minden fajiságtól, nemzetiségtől, foglalkozástól és ritustól független, egyforma emberi méltóságot, egyforma testvériséget és egyforma áldozatosságot hirdetnek és kívánnak, az emberek megismerni, mélységükben, helyes-

ségükben átérteni és életük és cselekvéseik gyakorlati elveiül követni el nem mulasztották volna.

Ezért Önök, hittudománykari kedves hallgatók, kik sajátosan Isten és az Ő igazságai búvárlásának és hirdetésének kívánják szentelni magukat, legyenek csak mindig élénk és biztos tudatában választott tanulmányaik és azokra majdan elkövetkező hivatásuk nagyszerűségének s végezzék tanulmányi kötelességeiket szent küldetésükhöz mért, különös buzgalommal és lelkiismeretességgel.

De ne érezzék magukat kisebbnek célkitűzésükben s ne tekintsék magukat kisebb felelősséggel terheltnek, azok sem, akiket hajlamaik és érdeklődésük a jog- és államtudományok felé irányítottak.

Mert ha a korábbi multból nem akartuk megtanulni, úgy a legutóbb átélt szörnyűségekből mindenkinek meg kellett tanulnia, hogy az a jog, amelynek mint az emberi társas és állami élet mellőzhetetlen szabályának, a maga eszménye szerint a rend, a béke, és a biztonság áldásait minden emberre egyforma igazságossággal kell valósítania, csak akkor valóban jog és justitia, ha azoknak az örök igazságoknak édes gyermeke és hamisítatlan emanációja, amelyeket a Teremtő az emberi társas lét törvényeiül lelkünkbe írt, sőt a Dekalógusban, félreérthetetlen világossággal, tételezve is kijelentett.

Ha az emberiség törvényhozói mindig csak a Dekalógus igazságaiból fakadt törvényeket alkottak volna s alkotnának s ha a jogászok mindig csak igazságos jogot alkalmaztak volna és alkalmaznának, mily nagy lett volna és lenne a békesség ezen a világon és mily összhangzatos kiegyenlítődésben oldódtak volna s oldódnának fel azok a gazdasági és rajtuk nyugvó politikai elmentések is, amelyek emberi társadalmakat s azokon belül osztályokat és rétegeket egymás irányában oly éles és elkeseredett küzdelmekbe kényszerítettek és kényszerítenek.

Ezért, kedves joghallgatóink, abban a nagy megújulásban, amelyre oly nagy szükségünk van és amelynek során társadalmi és állami életünkben a legnagyobb, de egyben a legnehezebb életformára, az önmagunk feletti uralomra, demokráciára törekszünk, jogi és politikai tanulmányaik során nem lesz elégséges pusztán csak a tételes szabályok pontos tudására, értelmezésük és alkalmazásuk technikájának elsajátítására törekedniök, hanem azokat a helyes eszméket és eszményeket is keresniök kell, amelyeknek meggyőződéses ismeretében az igazságos jog megalkotásának szakavatott előkészítői vagy éppen tényezői, a helyes jog igazságos végrehajtói s jogkereső polgártársaiknak megbízható tanácsadói és tanítói lehetnek.

A jogászainktól megkívánthoz hasonló, nagy és új felelősségtudattal kell felfogni választott hivatásukat s arra előkészítő egyetemi tanulmányaikat Önöknek is, bölcsészettkari, kedves hallgatóink!

Különösen áll ez Önök között azokra, akik mint középiskolai tanárjelöltek, az értelmiségi pályákra készülők fiatalság oktatását és nevelését választották életcéljukul.

Reméljük, hogy pályaválasztásuknál a tanári és nevelői hivatás különleges és nem könnyű követelményeivel komolyan számot vetettek.

Ha nem így lenne, inkább má, mint holnap ejtsék el pályatervüket. Ejtsék el azt még időveszteség árán is, s ejtsék azt el, ne csak jól felfogott önérdékükből, hanem elsősorban hazánk és népünk iránti szent felelősségből.

Mert bármennyire igaz is, hogy a nevelés végső fokon önnevelés, bizonyos, hogy az nagy mértékben a szülők és tanítók feladata is, és kétségtelen, hogy mindazok a világnézeti, politikai, szociális és érületi aberrációk, amelyeknek társadalmunk s intelligenciánk jelentős hányada hálójába esett, nem kis mértékben terhelik azokat a tanárokat, akik hivatásukat félreismerve, egyetemi tanulmányaik során csak az őket érdeklő szaktudományokkal, a pedagógiával ellenben kellőképpen nem foglalkoztak

s akik ezért, talán jól tanítottak, de vagy nem, vagy éppen rosszul neveltek.

Pedig középiskolai tanárjelöltjeinktől jövő hivatásuk és a társadalom igazi érdekei elsősorban nem azt igénylik, hogy a tudományok egyikének vagy másikának hírneves szaktekintélyei legyenek, hanem ennél sokkal nagyobb, de sokkal áldozatosabbat is, azt, hogy a majdan gondozásuk alá jutó és még minden szépre és jóra fogékony fiatalságot életpéldájukkal, eszményeikkel, erkölcsi elveikkel és a nevelői művészet minden lehetséges eszközével, a szociális embereszményt mindjobban megközelítő köteleességtudó, lelkiismeretes, önzetlen és áldozatkész, mindenki iránt egyformán igazságos, őszinte és nagylelkű jellemekké formálják.

Ezért, kedves tanárjelöltjeink, egyetemi studiumaik ideje alatt ne csak szaktárgyaikat s azok sikeres oktatásának módszereit tanulmányozzák, hanem hatoljanak be, a legteljesebb alapossággal, jellemformáló másik hivatásuknak, a nevelés művészetének eszményeibe, elméletébe és gyakorlatába is.

De ha fölépülésünkhöz szükség van a lelkek gyökeres átalakítására, föltámadásunknak nem kisebb feltétele és követelménye az az életmentés is, mely itteni tanulmányaik befejeztével orvosjelöltjeinknek lesz majd feladatuk.

A háború nemcsak a lelkekben, hanem emberi életben és a nemzettagok egészségi állapotában is óriási károkat okozott. A mellett, hogy százezrek életét egyenesen kioltotta, az egészség legyengítésével, az ellenállóképesség lecsökkentésével s az idegzetek nagymérvű megrongálásával, az életbenmaradt népesség tetterejét és munkabírását is igen erősen megbénította; sőt, a praesumptív szülők egészségi állapotának lerontásával még az elkövetkezendő generációk életképességét is igen hátrányosan befolyásolta.

Egész jövőnket megpecsételő tragédiánkká válnék, ha mindazt a rombolást, melyet a háború szenvedései és

nyomorúságai népünk testi egészségében előidézték, minden rajtunkálló módon s a legfelfokozottabb lehetőségig helyrehozni s hatástalanítani meg nem kísérelnénk.

Hogy azonban ezt tehessük, nemcsak jól berendezendő egészségügyi intézményekre, hanem még ezeknél is inkább: hivatásukért lelkesedő, kiválóan képzett és népünket igazán szerető, önzetlen orvosokra van és lesz fölötte nagy szükségünk.

Orvosokra, akik, hogy mentsék és megmentseék nemzetünket, e hivatásukhoz: a város helyett a falut, a vilány helyett a mécesest, a kényelmes autó helyett a rázós szekeret, a napi egy-két rendelő óra helyett az állandó készenlétet, az egyirányú szakorvoskodás helyett az általános orvosi gyakorlatot hajlandók választani.

Akarjanak és tudjanak Önök, kedves orvosjelölteink, nemes vállalkozásuknak ilyen munkásai lenni! Nevüket így talán nem fogja majd egyenként megörökíteni az orvostörténelem, áldozatos és névtelen életük nagyságának azonban mindenesetre ragyogó elégtétele és hirdetője lesz az az életművük nyomában fakadó fizikai épség és lelkiező, mellyel nemzetünk, jelen elesettségéből, újból a nevéhez méltó és bárkié mellé odaállítható nagyságnak és tisztességnak szintjére emelkedik.

Kedves Barátaim!

Szeretett Egyetemi Ifjúság!

Mindahhoz a munkához és mindazokhoz a, ma kétszeresen is komoly, mert valóban nemzet- és országépítő kötelességekhez, melyeket az Egyetem küszöbét átlépve vállaltak és amelyeket saját javukra és a közösség érdekében teljesíteniök is kell, az Alma Mater ma — sajnos — csak lerongyolt köntösben és fogyatékos eszközökkel várhatja és fogadhatja Önöket.

De bármennyire megtépázták is öltönyét, bármekkora pusztulás érte is intézményeit és felszereléseit, kitartása, lelkesedése és készsége megmaradt és az Alma

Mater, miként egykori fényében, jelen nagy megpróbáltatásaiban is, változatlan hűséggel éli hivatását, az igazság és a tudás szolgálatát. Tudományának szövétneke, miként a múltban, most is ég s hogy az az Önök lelkében is világosságot fakaszthasson, az Alma Mater Önöktől, az Önök közreműködésétől is kér és vár hozzá élesztő és ápoló olajat.

Azzal a biztosító kijelentéssel, hogy ahhoz a nélkülözhetetlen összeműködéshez, mely tanárok és tanítványok együttes munkáját egyedül termékenyítheti meg, az Alma Mater minden tanárának legjobb hajlandósága adva van s azzal a reménységgel, hogy hasonló hajlandóság az Alma Mater ifjúságánál sem fog hiányozni, jelen, 1945/46. tanévünket ezennel megnyitom s végzendő munkánkra alázatos lélekkel kérem. az Isten áldását.

*

A Rector Magnificus zárószavai:

Tisztelt Közgyűlés!

Kedves Vendégeink!

Tárgysorozatunk kimerült. Melegen üdvözlöm a Kúria elnökét és a budapesti főügyészség vezetőjét, akiknek üdvözlése az ülés elején tévedésből elmaradt, mindnyájuknak őszinte köszönetet mondok szíves türelmükért s ezzel mai tanévet megnyitó ülésünket berekesztem.

Kiadásért felelős: Moór Gyula.

46.451. — Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd.)